

SABANCI VAKFI

Sabancı Vakfı Filantropi Seminerleri

"Her Şeye Rağmen İnsan Sevgisi"

Seminer Deşifresi

8 Aralık 2016

Sabancı Center, Hacı Ömer Konferans Salonu

İstanbul

Konuşmacılar:

Amanda Lindhout

Waris Dirie

Moderatör:

Şirin Payzın

Şirin Payzın: Günaydın değerli konuklar. Hoş geldiniz. Bu yıl Sabancı Vakfı'nın Filantropi Semineri'nin dokuzuncusunu düzenliyoruz. Hepinize bir kez daha günaydın. Teşekkür ederiz bir kez daha bu sabah bizimle birlikte olduğunuz için. Gördüğünüz gibi, bu yıl seminerimizin başlığı "Her Şeye Rağmen İnsan Sevgisi."

Birazdan burada iki olağanüstü kadını dinleyeceksiniz. Gerçekten hikayeleri karşısında soluğunuz kesilecek. Ve eminim, durup çok düşüneceksiniz. Ama onların hikayeleri bize gösterecek ki aslında, dünyanın her yerinde kadınların, kız çocuklarının, çocukların yaşadığı ve gördüğü şiddet farklı değil. Onların hikayeleri bize şunu gösterecek; hayatımızda acılar yaşanabilir, mühim olan ondan sonra ne yapacağımız, bu acıları nasıl yeneceğimiz, nasıl savaşaacağız. En önemlisi de, bu yaşanan tecrübeden ya da acılardan nasıl bir ders çıkarıp, dünyanın geri kalanındakilerle paylaşmak. Özellikle kadınlara, çocuklara yönelik şiddeti durdurabilmek amacıyla bunları nasıl bir tecrübeye ve paylaşıma dönüştürebileceğimiz dersi olacak. Hikayelerinden çok etkileneceğinizi düşünüyoruz.

Onları buraya davet etmeden önce, kısaca özgeçmişlerinden bahsedeceğim. Dolayısıyla şimdilik, burada bırakayım. Ama ilerleyen dakikalarda, hem onların konuşmasını dinleyeceksiniz, sonrasında da soru cevap bölümünde, burada, sahnede onlarla önce ben sohbet edeceğim, sonra da sizlerden sorularınızı rica edeceğim. Katılımınız bizim için çok önemli. İki konuşmacımız da gerçekten çok olağanüstü tecrübeler, tecrübeye sahipler. Dolayısıyla, sizlerin soracağı sorularla onlara daha fazla, onların belki de bu tecrübelerinden daha fazla yararlanmamızı sağlayacaksınız sorularınızla. Ya da bunu gerçekleştirmeye çalışacağız. Bir hashtagimiz var. Gördüğünüz gibi #İnsanSevgisi. Buraya sorularınızı atabilirsiniz, yorumlarınızı atabilirsiniz. Yorumlarınız bizim için ayrıca değerli olacaktır. Dolayısıyla, ben de seminerimiz boyunca sizlerin sorularını hashtaglerimiz üzerinden de, hashtagimiz üzerinden de görebileceğim.

Şimdi, bu kısa açılıştan sonra, Sabancı Vakfı Mütevelli Heyeti Başkanı Sayın Güler Sabancı'ya buraya davet etmek istiyorum. Bize bir açılış konuşması yapacak. Sonrasında, diğer konuşmacıları davet edeceğim. Sayın Sabancı, buyurun.

AÇILIŞ KONUŞMASI

Güler Sabancı: Günaydın efendim hepinize.

Değerli konuklarımız, değerli konuşmacılarımız, Amanda Lindhout ve Waris Dirie, değerli sanatçılar, değerli basın mensupları, çok değerli öğrenciler, bugün katılımınız bizi çok memnun etti.

Bu yıl dokuzuncusunu düzenlediğimiz Sabancı Vakfı Filantropi Seminerlerimize ve Sabancı Center'a hoş geldiniz. Her yıl olduğu gibi, bu yıl da seminerimizi 10 Aralık Dünya İnsan Hakları Günü ile aynı haftada yapıyoruz. Çünkü insan haklarının, sivil toplum çalışmalarında çok büyük önemi var. Aslında sivil toplum çalışmalarının özüdür insan hakları. İnsan hakları, tüm insanların hak ve saygınlık açısından eşit ve özgür olarak doğduğu anlayışına dayanır. Ve ancak bütün bireyler haklarını eşit ve özgürce kullanabildiğinde, gelişmiş bir toplumdan söz edebiliriz.

Maalesef bu dünya genelinde, insan haklarının ideal bir şekilde uygulandığı bir ortamdan söz etmemiz mümkün değil. Bu nedenle, toplumsal gelişmeyi sağlayacak, etkili çalışmalara çok ihtiyacımız var. Toplumsal gelişmeye giden yolda, etkiye yatırım yapmanın giderek önem kazandığını görüyoruz. Etkili hayırseverlik çalışmalarıyla, kalıcı ve ses getiren sonuçlar elde etmek, her zamankinden daha önemli hale gelmeye başladı. Biz de Sabancı Vakfı olarak, faaliyetlerimizi sivil toplumda işbirliği zeminini genişleterek, kalıcı ve sürdürülebilir etki yaratacak şekilde planlıyoruz. Hayırseverlik alanında, yeni yaklaşımları, dünyada etki yaratan örnekleri paylaşmak için de, bu Filantropi Seminerlerini yapıyoruz.

Değerli konuklar, birazdan kendi deneyimlerinden yola çıkarak, ilham verici sonuçlar elde eden iki cesur kadına kulak vereceğiz. Dinleyeceğimiz bu örneklerin, toplumsal gelişmeye katkı sağlamak için bu salondaki herkese ilham vermesini diliyorum. Bu salondan, ‘Ben de yapabilirim’ duygusuyla çıkmakla kalmayalım. Her birimiz, kendi ilham veren hikayelerimizi yaratmak için bir adım atalım.

Bu yılki seminerimizin konusu “Her Şeye Rağmen İnsan Sevgisi”. Seminerimize bu ismi verirken, hem konuşmacılarımızın hikayelerini, hem de dünyada yaşanan pek çok olayı göz önünde bulundurduk. Konuşmacılarımızın yaşadıkları, her şeyi insan sevgisinin gücüyle aşmaları seminerimizin başlığını kendiliğinden ortaya çıkardı. İlk konuğumuz, Somali’de isyancılar tarafından kaçırılan, 460 günlük esaretin sonunda kurtulmayı başaran ve insanları zulme iten koşulları değiştirmek için, hayırseverlik faaliyetlerine başlayan, gazeteci yazar Amanda Lindhout olacak. Diğer konuğumuz ise küçük yaşta kadın sünnetine uğrayan, 13 yaşında yaşlı bir adamla evlendirilmek üzereyken, evden kaçıp, dünya çapında tanınan bir model olduktan sonra, hayatını kadın sünnetiyle mücadeleye adayan Birleşmiş Milletler İyi Niyet Elçisi Waris Dirie olacak.

İkisi de, yaşadıkları acı olayların üstünü kapatmak yerine, o koşulları yaratan gerçeklerle mücadele etmeyi seçmiş kişiler. Kendilerine yapılanlara rağmen, insan sevgisinden vazgeçmeyerek, insanın içindeki sevgiyi yok eden koşulları ortadan kaldırmak için çalışıyorlar. Onlar, kendi yaşadıklarını başkalarının da yaşamaması, insanların içindeki kötülüğü besleyen koşulların ortadan kalkması için çabalyorlar. İnanıyorum ki, onların hikayeleri ve her ne olursa olsun, iyilik adına verdikleri mücadele, bizlere yol gösterecek.

Değerli konuklar, insan hakları alanında yapılacak her katkı, hayata geçirilecek her çalışma, büyük önem taşıyor. İnsan hakları, engellilerin hayata eşit katılımını teşvikten, erken yaşta zorla evliliklerin önüne geçilmesine, kadınların eğitimine, iş hayatına katılımından bunun devamlılığının sağlanmasına kadar, hayatımızı çevreleyen pek çok konuda karşımıza çıkıyor. İnsan haklarının önündeki engelleri ancak bütüncül bir yaklaşımla, çözümün parçası olarak, daha önemlisi, her işimizde insan sevgisiyle hareket ederek kaldırabiliriz. Bu konuda önemli bir görev üstlenen, çözümün parçası olmayı seçen Sivil Toplum Örgütleri’nin çalışmalarını desteklemeye Sabancı Vakfı olarak devam edeceğiz.

Bugün burada izleyeceğimiz konuşmacılar da, üzerlerine düşeni yerine getiren, cesur kadınlar. İnsan hakları konusunda kendi hikayelerinden yola çıkan ve toplumsal gelişmeye dair çalışmalarlarıyla dünya çapında etki yaratmayı başaran kişiler. Bunlardan ilham alarak, bizler de kendi toplumumuzda, bu farkındalığı daha da artırmak ve sürdürülebilir etki yaratmak için, üzerimize düşeni yapmalıyız. Yazarlarımızdan, sanatçılarımızdan, yönetmenlerimizden ve tüm medya temsilcilerinden insan hakları alanında, duyarlılık yaratma konusundaki, yapmakta oldukları konularda, desteklerini artırarak sürdürmelerini diliyorum.

Sözlerimi bitirmeden, bir daha altını çizmek istiyorum ki; özellikle de ülkemizin içinde bulunduğu bu zor dönemde, insan sevgisi pusulamız olmalı. Bundan sapmamalıyız. Her şeyin özünde insan var ve her şeyin üstünden gelebilecek olan da, insan sevgisi. İnsan sevgisiyle ve kararlılıkla yapacağımız tüm çalışmaların, toplumsal gelişmeye katkı sağlayacağına yürekten inanıyorum. Dünyanın dört bir yanında artan gönüllülükle, insan hakları konusunda çalışanların arttığını her gün görüyoruz. Ve bu bizi çok mutlu ve umutlu kılıyor.

Sözlerime son vermeden önce, Sabancı Vakfı’nda bugünkü bu seminerin gerçekleşmesine yürekten katkısı olan, Zerrin Hanım ve Rana’ya ve tüm Sabancı Vakfı çalışanı arkadaşlarıma huzurlarınızda teşekkür ediyorum. Seminerimizin faydalı geçmesini, hepimize yeni ufuklar açmasını, hepimize cesaret ve umut vermesini diliyorum. Hem sizlere hem de tüm konuşmacılarımıza bir kez daha geldiğiniz, katıldığınız için sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Sevgiyle kalın. Teşekkür ederim.

Şirin Payzın: Sayın Güler Sabancı'ya çok teşekkür ediyoruz konuşması için. Sayın Sabancı'nın da belirttiği gibi, gerçekten dünyanın şu anda mücadele etmesi gereken en önemli mesele şiddet. Kadına yönelik şiddet, çocuklara yönelik şiddet, genel olarak şiddet. Dolayısıyla herkesin güçlerini birleştirmesi gerekiyor. Biraz önce de söylediğim gibi, iki gerçekten olağanüstü kadını dinleyeceğiz. Amanda Lindhout ve Waris Dirie. Birazdan bize hikayelerini anlatacaklar.

İlk konuşmacımız Amanda, meslektaşım. Bir gazeteci. Kanadalı bir gazeteci. Savaş muhabiri. Birazdan kendi tecrübesini aktarırken, neden özellikle savaş muhabiri olmayı tercih ettiğini de sizlere aktaracak. Kolay değil. Gidip görev yaptığı yerler belki de dünyanın en tehlikeli bölgeleri. Afganistan, Irak, Somali, Afrika'daki pek çok bölge. Ve buralara korkmadan giden kadın bir gazeteci. Bunun sonucunda, bu haber kovalamacasının sonunda da Somali'de 460 gün, esir tutulan, şiddet gören bir gazeteci. Birazdan tecrübesinin ayrıntılarını sizlerle paylaşacak. Bu tecrübesini bir kitaba da dönüştürdü; "A House in the Sky." Türkiye'de "Gökteki Ev" olarak Türkçeye çevrildi, Türkiye'de basıldı kitabı. Dışarıda bulabilirsiniz. Gerçekten çok çarpıcı bir kitap. Bu kitapta da yaşadıklarını anlatıyor ama burada en önemlisi Amanda'nın ne yaşadığından çok, o yaşadıklarından ne çıkartıp ve ondan sonra insanlarla, kadınlarla, bütün dünyayla neleri, neden paylaşmak istediğini bizlere aktaracak. Neden paylaşmanın önemli olduğunu, paylaşırken aslında neleri değiştirebileceğimizi, neden yaşanan bu tecrübelerin kendimize saklı kalmaması gerektiğini burada öğreneceğiz.

Bu arada hemen şunu belirtmeliyim, Amanda'nın yazdığı bu kitap, çok yakın zamanda film olarak da gösterime girecek. Kitabın hakları satıldı. Dolayısıyla, aslında sadece konuşmalarında dinlemekle kalmayacak, yani, genelde konuşma yaparak anlatıyor, konuşmalar yaparak anlatıyor, pek çok ülke geziyor ama yakında film olarak da bütün dünyayla paylaşmış olacak bu tecrübesini. Ama aynı zamanda bir aktivist. Çeşitli konuşmalar yapıyor ama Global Enrichment Foundation – Küresel Zenginleştirme Vakfı'nın kurucusu. Ve bu vakıf sayesinde, özellikle Afrika'da, Somali'de, Kenya'da pek çok kadının ve çocuğun, daha iyi bir hayat yaşayabilmesi için, şiddetten uzak kalabilmeleri için, daha kaliteli bir hayata sahip olabilmeleri için, eğitim haklarını ve genel olarak bütün temel haklardan yararlanabilmeleri için, çeşitli organizasyonlara imza atıyor. Ve bugüne kadar 3 milyon dolara yakın bağış toplamış bir isim. Dediğim gibi pek çok ülkeyi geziyor, çok seyahat ediyor, pek çok konuşmalar yapıyor ve bu konuşmalarında da tek bir şeyin altını çiziyor; O da; "paylaşmak" çok önemli, "sevgi" çok önemli. Dolayısıyla diğer ayrıntıları kendisinden dinleyelim.

Amanda Lindhout'u davet etmek istiyorum. Evet Amanda, sahne senin.

Amanda Lindhout: Merhaba. Günaydın. Burada hepimizle birlikte İstanbul'da olmak benim için çok heyecan verici. Hikayemi sizinle paylaşmak için çok uzun bir yoldan geldim. Hikaye paylaşmayı seviyorum, her zaman sevmişimdir. Beni 20'li yaşlarımda gazeteciliğe çeken buydu ve şimdi de hikayemi paylaşıyor olmam ironik bir durum. Ama ben birbirimizden bir şeyler öğrendiğimizi düşünüyorum. Birbirimizin hikayelerinden bir şeyler öğrenebiliriz. Birbirimizin hayatta kalma hikayelerinden ise kesinlikle bir şeyler öğrenebiliriz. Ve bugün bu sahnede bana ait olan kısa süre içinde benden duyacağınız hikaye ise zor bir hikaye.

Hikayem, buradan oldukça uzakta, memleketimde, Kanada, Alberta'nın merkezindeki Red Deer denilen bir yerde başlıyor. Orası küçük, tarımla ilgilenen bir çiftçi topluluğundan oluşuyor. Küçük bir kızken, bekar annem ve iki erkek kardeşimle yaşıyordum. Bodrum katında bir dairede yaşıyorduk. Evde hiç paramız yoktu. Annem bir bakkalda kasiyer olarak çalışıyordu. Bu nedenle de hiç seyahat etmiyorduk. Ama dünyayı, National Geographic dergisinin sayfaları kanalıyla görüyordum. Dergiler, yatağımın yanında büyük bir yığın halinde duruyordu. Ve bu sayfalarda gördüğüm dünya, o dünya dışarılarda bir yerdeydi, gerçekten beni çağırان egzotik, güzel ve renkli bir yerdi.

Sonra, genç bir kadın olduğumda, kendime sıklıkla dünyada nasıl bir fark yaratabileceğimi sorardım. En sonunda belki de gazeteciliğin bunun cevabı olabileceğini, dışarı çıkıp, dünyayı görmenin bir yolu olabileceğini düşündüm. Ve sonunda, 70'ten fazla ülkeyi gezdim. 20'li yaşlarımda devamlı olarak sırtımda çantamla seyahat ettim ve gazetecilik kariyerime başladım. Ve Afganistan ve Irak gibi yerlerde yaşadım.

Amanda Lindhout'un kendi isteği üzerine konuşmasının sadece giriş bölümü verilmiştir.

Şirin Payzın: Bu güzel konuşma için sana çok teşekkür ediyoruz Amanda. Evet, Amanda'nın tecrübesini hep birlikte dinledik. Birazdan, burada benimle birlikte olacaklar. Hep birlikte aslında sohbet edeceğiz, biraz daha belki detayları üzerine konuşabileceğiz ama paylaşmanın ne kadar önemli olduğunu gördük ve bundan ne gibi sonuçlar çıkarıp bunu nasıl bir güce dönüştürebileceğimizi anladık.

Diğer konuşmacımızı, yine olağanüstü güçlü bir kadını, hayatında yaşadığı tecrübelerden müthiş sonuçlar çıkarmış ve bunu bir yaşam tarzı haline getirmiş, bu tecrübeleri paylaşmayı benimsemiş, Waris Dirie'yi dinleyeceğiz.

Kendisi Somali'nin Etiyopya sınırındaki küçük kasabadan, Galcaio bölgesinde dünyaya gözlerini açmış göçebe bir ailenin kızı. Daha 5 yaşındayken kadın sünneti şiddetine maruz kalmış. Daha sonrasında, zorlu bir hayatın sonunda 13 yaşındayken yaşlı bir adamla evlendirilmek istenince, zincirlerini kırmış ve müthiş bir kaçış hikayesinden sonra, Londra'ya gidip, burada çeşitli işlerde çalışırken keşfedilmiş bir isim, bir kadın. Daha sonrasında top model kariyerini yapmış ki ben de ilk bu projeye başladığımızda, "Evet, ben hatırlıyorum. Dünyanın en güzel yüzlerinden bir tanesiydi," dedim. Gerçekten öyle. Dünyanın pek çok önemli moda dergilerinde kapak olmuş bir isim. Bir çok büyük kozmetik firmalarıyla, modacılarla çalışmış bir isim.

Ve bir gün, Marie Claire dergisine yaşadığı tecrübeyi, yani kadın sünneti şiddetini anlatma cesaretini gösteriyor. Biliyorsunuz, moda dünyası, kozmetik, güzellik, bu sektörler son derece katı ve aslında bu tip hikayelerin anlatılmasına çok açık olmayan sektörler. Ne de olsa hep çok güzel olacaksınız, hep örnek hayatınız olacak, hep ideal kadın olacaksınız. Ama o öyle yapmayı tercih etmeyip, Marie Claire dergisine hikayesini anlattıktan sonra, bütün dünyada ilgiyi bu meselenin üzerine toplayabildiğini görüp, bundan bir sonuç çıkartıp, sonuçta bu uygulamanın, bu şiddetin, kadına yönelik, kız çocuklarına yönelik bu şiddetin, ne kadar yaygın bir uygulama olduğunu, daha fazla, daha sık anlatmaya karar vermiş bir isim. Birazdan sizlere anlatacak. Arap televizyonlarında özellikle, NBCN-Arabia, Al Jazeera gibi kanallarda, kadın sünneti hakkında konuşan belki de ilk isimlerden bir tanesi. Yine pek çok uluslararası kanallarda da röportajları ve belgeselleri yayınlanmış bir isim.

Sonuçta, o da bir vakıf kurarak tecrübelerini paylaşmak, hem de bir aktivist olarak hayatına devam etmeye karar vermiş. Desert Flower Foundation-Çöl Çiçeği Vakfı, ki aynı isimde bir kitabı var. Dünyadaki kız çocuklarının bu şiddete maruz kalmaması için pek çok çabaya, girişime imzasını atıyor. Kendisi aynı zamanda Birleşmiş Milletler İyi Niyet Elçisi. Ben daha fazla uzatmayayım isterseniz, kendisi tecrübelerini anlatsın. Ondan dinleyeceklerimiz çok önemli olacak. Ama önce bir filmimiz var. Filmimizi izleyelim. Sonra kendisini buraya, kürsüye davet edeceğim. Buyurun.

FİLM

Marie Claire editörü: Waris, seni gördüğüme çok sevindim. Harika görünüyorsun. Üzerindeki kimin tasarımı? İçecek bir şey alır mısın? Kahve, çay, su, soda, kola?

Waris Dirie: Su lütfen.

Marie Claire editörü: Bu su daha lütfen.

Görevli: Tabi efendim.

Marie Claire editörü: BBC'nin filmi izledim. Bence harikaydı. Anneni görmek nasıl bir histi? Onu ne kadar zamandır görmemiştin?

Waris Dirie: 20 yıl.

Marie Claire editörü: Vay canına. 20 yıl. Keşke benim de kendi annemi 20 yıl görmeme şansım olsaydı. Sen gerçek bir göçebesin! Bir de şimdiki haline bak. Herkesin hayran olduğu bir top modelsin. Bana nasıl keşfedildiğini, hayatını değiştiren günü anlat. Bir ayaküstü restoranına girdin. Orada bir fotoğrafçı vardı, değil mi?

Waris Dirie: Hayatımı değiştiren gün o gün değil.

Marie Claire editörü: Ne? Ne kastediyorsun?

Waris Dirie: Artık daha fazla "göçebe kız model oldu" haberi istemiyorum.

Marie Claire editörü: Ama böyle planlamıştık. Okurlarımız bunu istiyor.

Waris Dirie: Size bir hikaye anlatırsam, yayınlanacağını garanti eder misiniz?

Marie Claire editörü: Hiçbir şeyin garantisini veremem. En çok okunan dergilerden biriyiz, dünyanın dört bir yanından okurlarımız var. Peki... Tamam... Bana hayatını değiştiren o günü anlat.

Waris Dirie: Üç yaşındaydım. Bir gece öncesinde bana bir tabak fazladan pilav vermişlerdi. Nedenini bilmiyordum.

Film Sonu...

Şirin Payzın: Waris Dirie'yi şimdi sahneye davet edeceğim. Waris Dirie.

Waris Dirie: Teşekkür ederim. Burada olmak bir zevk.

Günaydın. Burada olmak güzel. Çok uzun yıllardır Türkiye'de olmak istiyordum. Buraya gelmek ve harika, uzun bir tatil yapmak benim için gerçek bir arzuydu ama buna hiç fırsatım olmadı. Sonunda bugün, sizlerle burada olabilmek güzel.

İçinizden bazılarının bu filmi gördüğünde şok olduğuna eminim. Bu film gerçek, bu klip gerçek. Bu dünya çapında iki yüz milyon kadın için bir gerçek. Ve bundan daha fazlası olduğuna eminim. Sadece dünya çapında değil, aynı zamanda burada Türkiye’de de. Bu oluyor. Bu korkunç uygulamayı yapan başka topluluklar da var.

Ben, Somali’de doğdum. Orada büyüdüm. Kaç yaşına kadar orada olduğumu gerçekten ama gerçekten bilmiyorum. Sanırım 4 ya da 5 yaşındaydım ve o berbat günü net bir şekilde hatırlıyorum. Tüm kızların bunu yaşadıklarını biliyordum. Bunun tüm kızların başına geldiğini biliyorum. Olan bir şey var ve hiç kimse bunu bize, ya da sünnet edilen kıza açıklamıyor ya da ne oluyor, neden oluyor?

Bu işkencenin kimsenin başına gelmesini istemem. Düşmanımın bile. Ve bir çocuk olarak, neler olduğunu ya da başınıza ne geldiğini anlayamıyorsunuz. Bunun anlamı ne? Amacı ne? Eğer başıma bu gelecekse, Tanrı beni neden yarattı? Bu nedenle de, kendi başıma anlamaya, öğrenmeye başladım. Eğitim olmadan, yardım olmadan, anlamadan, hiç kimse size ne yapıldığını ve bunun neden olduğunu söylemeden.

Ama bir gün anladım ki, bunun olmasının tek nedeni benim kadın olarak doğmamdı. Bir kız olarak. Ve bu benim cezamdı. Ben Müslüman bir çocuk olarak büyüdüm. Daha büyük, daha yüce bir güce, Tanrı’ya inanıyordum.

Şöyle düşündüm, “Tanrım. Erkekleri yarattın. Ve kadınları.” Bedeli de bu. Bir kadın olmanın bedeli ne? O zaman var olmamızın nedeni ne? Hayatta beklemem gereken tek şey bu muydu? Eminim Tanrı benden bu kadar nefret ediyor olamazdı. Şimdi, bu da neydi? Bunun anlamı neydi? Bu nedenle de cesaretimi toplayacak, bunun üzerine gidecek ve her şeyi anlayacaktım. Ve her şey tamamen saçmalıktan ibaretti. Delilik. Çılgınlık.

Waris Dirie’nin kendi isteği üzerine konuşmasının sadece giriş bölümü verilmiştir.

Şirin Payzın: Waris. Çok teşekkürler. Ve burada Amanda’yı da davet etmek istiyorum. Ama başlamadan önce, Türkçe birkaç şey söyleyeyim.

Bu bölümde, sayın dinleyicilerimiz, katılımcılarımız, davetlilerimiz, ben biraz sohbet edeceğim ama aslında istediğim, sizlerin de bu sohbete dahil olması. Ve sorularınızla katılmanız. Çünkü sizlerden gelecek sorular, belki de buradaki sohbeti daha da zengin kılacak. En önemlisi aklınıza takılanlar varsa, belki bundan sonrası için neler yapılması gerektiği konusunda düşünüyor. Ve konuşmacılarımızla bu sorularınızı paylaşmak istiyorsanız, lütfen bana iletin.

Sorularınızın kısa olmasını rica edeceğim. Tabi yorumlarınız varsa onları da almayı memnuniyetle isteriz. Bu arada bir kez daha hatırlatayım, hashtagimiz var #İnsanSevgisi. Oraya da fikirlerinizi, yorumlarınızı ekleyebilirsiniz çok memnun oluruz. Böylelikle bizi takip edenler sosyal medyadan, burada olmasalar bile neler konuştuğumuzu ve konunun ne kadar önemli olduğunu takip edebilirler diye düşünüyorum.

Şirin Payzın: İkinizi de burada ağırlamak harika. Ve gerçekten de harika, öğretici konuşmalardı.

Seninle başlamak istiyorum Amanda. Kitabından bahsettim. Ve kitabın aynı zamanda Türkçe’ye de çevrildi. Deneyimi bu şekilde kitaba aktarmak senin için zor olmuş olmalı. Bize biraz duygularından bahset. Her şeyi bir araya getirmek ve hikayeni anlatmak senin için ne kadar zor oldu?

Amanda Lindhout: Kesinlikle zordu ama aynı zamanda benim için oldukça iyileştiriciydi. Kitap üzerinde üç buçuk yıl, harika Amerikalı bir yardımcı yazar olan, Sarah Corbett ile birlikte çalıştım. Üç buçuk yıl boyunca sadece ikimiz vardık. Bu deneyimleri yazıya dökmek, bunu içimde işlemenin ve bir şekilde sistemimden atmanın bir yoluymuştu. Ayrıca olumsuz duyguları dışarı atarak arınmamı sağladı.

Gerçekten zor olan an, kitabın yayınlandığı ve tüm dünyaya açıldığı andı. Çünkü tüm detaylar herkese açık bir halde sunulmuştu. Huzura ulaşmam için tamamlanması gereken bir süreç daha vardı. İnsanların kitaba koymayı seçtiğim şiddet ve cinsel istismarla ilgili daha zor olan bazı detayları daha önceden görme fırsatı olmadığımı biliyordum.

Kitap üç buçuk yıl önce çıktı. Böylece bu yılları kitap tanıtım turneleri için dünyayı gezerek geçirdim. “Gökteki Ev” ile gerçekten gurur duyuyorum. Bu kitabı yazdığımı memnunum. Aynı zamanda bu hikayenin filmi de çekiliyor. Ve bunu da sabırsızlıkla bekliyorum. Bu kitabın amacı, hepimizin içinde olan insan ruhu hakkında ilham verip, bunu hatırlatacağını umduğum hikayeyi anlatmaktı.

Şirin Payzın: Ama demek istediğim, bu kitapta tüm hikayeyi anlatıyorsun, en zor kısmını, en zor günleri bile.

Amanda Lindhout: Evet.

Şirin Payzın: Yani bu kitap, o 460 günde olanların, onların bir görüntüsü gibi.

Amanda Lindhout: Kitaba ne koyacağım hakkında oldukça seçici davrandım. Başıma gelen en kötü şeyleri kitaba koymadım. Kitabın içinde olması gerekmeyen bazı detaylar vardı ve kendi özüm, mahremiyetim ve onurum için onları kitaba koymamayı seçtim.

Şirin Payzın: Peki, Waris. Kısaca bahsettin. Ama ben gerçekten bu konunun detayına girmek istiyorum. Çünkü deneyimin hakkında konuşma kararı vermenin çok büyük bir cesaret olduğunu düşünüyorum. Hikayeni aslında bir moda dergisi olan Marie Claire’e anlatmaya karar verdin. Bilirsiniz, buradaki kurallar belirlidir, demek istediğim, moda dünyasında her şey mükemmel olmak zorundadır. Ama sen yine de başıma gelen şeyi açıklamayı seçtin. Buna neden cesaret ettin, demek istediğim, her şeyi açıklamak cesaret isteyen bir şey. Neden?

Waris Dirie: İlk olarak, kadın sünnetinin üzerine gitmeye hazırdım. Bunu yapmamın zamanı geldiğini biliyordum. Bu hikayeyi dışarı çıkarmanın. Diğer her şeyi bırakmanın ve kadın sünnetinin üzerine gitmenin. Zamanının geldiğini biliyordum.

Bir gün dergi ajansımı aradı ve şöyle dedi, “Sizinle bir haber yapabilir miyiz? Develer diyarından gelen bu göçebe kızın nasıl bir süper model olduğu hakkında bir hikaye yapmak istiyoruz, vesaire, vesaire.” Ve ben de onlara, “Boşver, haydi yolunuza,” dedim. Ve sonra, telefonu kapatıp, onlara hayır dedikten sonra bunu düşündüm ve bir anda jeton düştü ve “Ah,” dedim. Bu bir kapı açabilirdi, bu hikayeyi açığa çıkarabilirdi ve hikayemi anlatabilirdim. Ve bu bir kadın dergisiydi. Bunu yapabiliyordum. Ama onlar bunu yapmak isteyecekler miydi? Böylece oraya gittim. Tamam dedim. Onlara bunun ne ile ilgili olduğunu söylemedim. Sadece, “Evet, evet, üzgünüm. Dün olanlar için üzgünüm. Bu haberi yapalım,” dedim. Oraya gittim ve şunu söyledim, “Evet, ama sizin istediğiniz hikayeyi yapmayacağım. Başka bir hikayem var. Bunu yapmak istiyor musunuz, istemiyor musunuz? Eğer yapacaksanız, lütfen bana bunu şimdi söyleyin. Çünkü bu hikayeyi size anlatmak benim için kolay değil. Bu yüzden bana evet ya da hayır deyin.” “Bilmiyorum. Bir düşünüyüm.

Editörümü aramam gerek.” Ve sonra geri geldi ve, “Peki,” dedi. Böylece bunu yaptım. Ve gerçekten işe yaradı. O kapıyı açtı.

Şirin Payzın: Neden korkuyorlardı? Demek istediğim, sana düşünmek için zamana ihtiyacı olduğunu söyledi çünkü...

Waris Dirie: Bu gösterişli bir dergi. Bunu söylemek üzücü ama biliyorsunuz, kimse gerçeği istemiyordu. Söz konusu böyle bir şey olduğunda, hiç kimse gerçeği bilmek istemiyordu. Ah, annem. Üzgünüm, ben sadece... Bu uzun bir hikaye.

Şirin Payzın: Onu ne kadar zamandır görmüyorsun?

Waris Dirie: Onu uzun zamandır görmüyorum. Dört ya da beş yıl olmuştur.

Şirin Payzın: Annen hala orada mı, orada mı yaşıyor?

Waris Dirie: Evet. O Somali’de, evet.

Şirin Payzın: İnsanların bu konuda konuşmak istemediklerinden bahsediyordun.

Waris Dirie: Evet. Yani gerçeği istemiyorlardı. “Çok kadınsı bir şey. Sünnet mi? Belki başka bir zaman.” Bunu yapmaya söz vermişlerdi. Bunu yapmak zorunda kaldılar. Ve söylemeliyim ki gerçekten risk aldılar. Dergi çıktığında, şok oldular. Ne kadar fazla okuyucunun bu konuyla ilgilendiğine ve sadece bu konu ile ilgili ne kadar fazla insanın mektuplar ve e-postalar gönderdiğine inanamadılar. Ve böylece bu da, gerçekten kapıyı açmış oldu.

Çünkü, özellikle de Amerika’daki insanlar bunu bilmiyorlardı. O noktada sonra, bu hikayeyi yazarken düşündüm ve, “Umurumda değil, bunu yapmalıyım,” dedim. Hiç kimse istemiyordu. Gerçekten, Amerika’daki tüm yayıncılar hayır dediler. “Hayır, teşekkür ederiz.” “Evet, evet size döneceğiz, sizi arayacağız.” O zaman ben de, “Bunu kütüphanelerde okunması için yapacağım,” dedim. Kütüphanelerde olmasını istiyorum, bunun yapılması gerekiyordu, birinin yapması gerekiyordu. İnsanların bilmesi gerekiyordu. Bir hanımefendi, “Tamam,” dedi, bir yayıncı dedi ki, “Peki, bu hikayeyi yayınlayacağız.” Bu kitap yayınlandı ve kendi başına ilerledi. Çünkü, hikaye güçlü bir hikayeydi. Hiç kimse bunu benim anlattığım gibi, acımasızca dürüst bir şekilde anlatamazdı.

Şirin Payzın: Söylediğin şey önemli. Sanırım biz de Türkiye’de bunu yaşıyoruz, çünkü kimsenin gerçekten bu konuda, şiddet hakkında konuşmak istemediğinden bahsettin. Çocuklara uygulanan, kadınlara uygulanan şiddet hakkında. Ve herkes şu şekilde düşünüyor, bir yerlerde, bazı kadınlara bir şeyler oluyor. Bu, bizim hayatımızın bir parçası değil. Yani, bu hikayeleri anlatmak, insanların konfor alanlarını bozmak gibi oluyor, değil mi? Tüm bu deneyimleri, bu hikayeleri duymak zor. O yüzden, Amanda belki de biraz paylaşmaktan bahsetmek istersin.

Amanda Lindhout: Evet. Aslında hikayemi paylaşmak konusunda oldukça istekliyim. Tüm dünyayı dolaşmak ve buradaki gibi dinleyicilerle hikayemi paylaşmak gibi harika bir fırsata sahibim. Benim yaşadığım oldukça zor bir deneyimdi. Birkaç ders çıkardığım bir deneyim. Dünyayı gezerken şunu fark ettim; ben bu deneyimi yaşamış olsam da, insanların çoğu kaçırılma deneyimi yaşamıyorlar. Ama çok fazla kadın, hatta kadınların çoğu benim hikayemdeki zulüm, istismar tehditleri ile ilişki kurabiliyor. Ve maalesef, evet, bunun dünyanın her yerinde yaygın olduğunu biliyoruz. Kadınlar ötekileştiriliyor ve istismara uğruyor.

En azından ben, hikayemi başkaları ile paylaşarak, şiddet deneyimini yaşamış ve hayatta kalmış başka insanlarla bağlantı kurarak, kendim için muazzam ölçüde iyileşme ve gelişme olanağı buluyorum.

Şirin Payzın: Seni kaçırın o çocuklarla hiç konuştun mu? Seninle konuştular mı ya da bir şey paylaştılar mı?

Amanda Lindhout: Tabi ki, evet. Demek istediğim 460 gün boyunca esaret altındaydım ve bu oldukça uzun bir süre. Evet, tutsaklığımın sınırları dahilinde gerçekleşen konuşmalarımız oldu. Aslında ilk zamanlardaydı, hiçbir zaman okula gitmemiş olsalar da, oldukça zeki çocuklardı. Çat pat İngilizce konuşuyorlardı, her gün BBC radyosunu dinliyorlardı. Bildikleri İngilizce ile pratik yapmaktan hoşlanıyorlardı.

Böylece onların hayatları hakkında bir şeyler öğrendim. Ve merhamet duyabileceğim bir noktaya gelmeme yardımcı olan aslında onların hayatları hakkında öğrendiklerimdi. Çünkü onları hem şiddeti devamlı kılan insanlar olarak ancak aynı zamanda şiddetin kurbanları olarak da görmem zor değildi.

Şirin Payzın: Tüm bu yılların ardından onlara karşı olan duyguların ne? Çünkü az önce bağışlayıcılıktan bahsettin. O çocukları ve diğer insanlara şiddet uygulayan o insanları analiz ettiğinde, onları nasıl tanımlarsın? Onlara karşı hissettiğin duygular ne?

Amanda Lindhout: Bugün o çocuklara karşı olan duygularım neler mi? Her sabah uyandığında, içimde onlar için bir bağışlama duygusu bulmak için uğraşıyorum. Çünkü bu onlar için yaptığım bir şey değil, bu kendim için yaptığım bir şey. Eğer bunlardan kurtulabilirsem, olumsuz duyguların birikimi beni geride tutamaz ve daha dolu, daha zengin bir hayat yaşayabilirim. Bu nedenle de dürüst olmam gerekirse, artık içimde o çocuklar için fazla bir nefret hissetmiyorum.

Ama zor günlerim oluyor. Bazı günler, bir önceki akşam kötü bir rüya görüyorum ve bir sonraki gün acı dolu, berbat anılarla boğuşuyorum. Ve bu tür anılar ortaya çıktığında, öfke gibi duygular da ortaya çıkıyor. Ama doğruyu söylemem gerekirse, eğer bugün tüm bu olanlardan sonra ortaya çıkmasını istediğim bir sonuç olsaydı, o çocukların da bir şekilde hayatlarında bir tür iyileşme şansı bulmaları, dünyanın ve toplumun verimli bireyleri haline gelmeleri olurdu. Bu harika bir sonuç olurdu, bu bir zaman gerçekleşecek mi bilmiyorum ama yine de...

Onlara karşı bir intikam arzusu içinde değilim ve kendi iyileşme sürecime devam edebilmem için bana yaptıklarından dolayı hayatlarının geri kalanını hapiste geçirmelerine ihtiyacım yok.

Şirin Payzın: O zaman senin de bahsettiğin gibi, biraz da gelecekte bahsedelim. Waris, “iyi niyet” elçisi olarak, Birleşmiş Milletler elçisi olarak, dünyanın her yerindeki şiddeti durdurmak için pek çok eylem, pek çok kampanya olduğunu biliyoruz. Ve artık kadın sünneti ile ilgili de bir farkındalık olduğundan bahsettin, peki sırada ne var? Batı dünyası artık bu sorunlar hakkında çok daha fazla konuşuyor. Ama ya Afrika’daki ya da dünyanın başka bir yerindeki o küçük kızlar ne olacak? Başka ne yapabiliriz? Sen başka ne yapabilirsin ya da biz ne yapabiliriz?

Waris Dirie: Çok fazla şey yapabiliriz. Şimdi, bunu yapmanın sadece bir yolu var. Ve bu da eğitim. Şu anda bir kitap yazıyorum. Bu bir çocuk kitabı, çocuklar için eğitici bir kitap. İlk versiyon Afrika için olacak ve sonra dünyanın geri kalanı için de yapılacak. Herhangi bir sorunu anlamak, yok etmek için, ilk önce onun ne olduğunu bilmek zorundayız. Buna ne neden oluyor? İnsanların gerçekten ne olduğu hakkında hiçbir fikirleri yok. Ne yaptıkları ve neden yaptıkları hakkında. Eğitim

eksikliğinden kaynaklanıyor. Eğitim verilmesinden de öte, kızlara değer verilmesi, kızların bir değerinin olması bir gereklilik.

Kız çocuğu, aile için bir kazanç haline geliyor. İnsanlar fakirler ve kızların evlendirilmesi ve karşılığında para alınması gerekiyor. Evlenmek için de tüm bunları yaşamak zorunda kalıyor. Çünkü diğer türlü toplumda kabul edilmiyorlar. Yani, her şey birbirinin üzerine gelerek büyüyor. Bu da eğitimsizlikten kaynaklanıyor. O küçük kıızı yarın neler bekliyor? O küçük kız sonraki günlerde, “Anne, kadın sünnetinin ne olduğunu biliyor musun?” diye soruyor. Çocuk anneye öğretiyor çünkü annesi bir şey bilmiyor. Yani kimse bir şey bilmiyor, sadece annelerinden duydukları bir şey.

İki kere düşünün. Bu çok normal, normalleşmiş bir hale geliyor. Ve bu döngünün değişimine giden yol eğitimden geçiyor. Benim üstüne gittiğim nokta da burası. Çocukların eğitim görmesinin üzerine gidiyorum.

Şirin Payzın: Eğitimin geleneklerden çok daha güçlü olduğunu mu düşünüyorsun?

Waris Dirie: Ne derler bilirsiniz, eğitim güçtür, öyle değil mi? Güç eğitimidir. Bilgidir, evet öyle. Öyle olacak ve şimdi de öyle. Öyle olmak zorunda. Artık daha iyi biliyorum, bildiklerimi ve hiçbir şey bilmediğimi biliyorum. Evet, onlar da öğrenecekler.

Şirin Payzın: Amanda, sen bu konu hakkında ne düşünüyorsun? Filantropi önemli, konuşmanın dünyanın her yerinde muazzam bir fark yarattığından eminim ama daha fazla ne olabilir? Ne yapabiliriz? Tüm bu eylemlerin yapılması iyi bir şey ama o bölgelerde nasıl değişiklik yapabiliriz?

Amanda Lindhout: Ben dünyadaki tüm insanlar olarak, elimizden geldiği şekillerde bir şeyler vermek gibi bir sorumluluğumuz olduğunu düşünüyorum. Ve ben ve Waris gibi bazı insanların, tutkuyla bağlı olduğumuz sorunlar hakkında farkındalık yaratmak için kullanabileceğimiz platformlarımız ve sahnelerimiz var. Ama herkesin, kendi tutkuları ve yetenekleri ile kendi topluluklarını ya da dünyayı daha iyi bir yer haline getirirken çalışabilecekleri kendi temelleri var. Ve gerçekten bunu yapmak gibi bir sorumluluğumuz bulunuyor.

Her şey, bir seçim yapmak ve kendinizi buna adanarak başlıyor. Bu, her gün, merhametli bir insan olmak için söz vermek kadar basit bir şey bile olabilir. O gün önünüze hangi yol çıkarsa çıksın. Merhametli bir insan olmak, başkalarına yardım etmek için hayatta ayaklarınızı o yöne çevirmek ve o yolda gerçekten yürümek gibi. Kendinizi bunu yapmaya adanarak da, daha da büyük şekillerde katkıda bulunmak konusunda sizin için daha fazla fırsat yaratacaktır. Olacağınız o kişiye ve o yolda yürümeye kendinizi ne kadar adarsanız, o kadar fazla fırsat çıkacaktır. Kesinlikle dünyada harika işler yapan ve size uyacak pek çok grup bulunuyor.

Şirin Payzın: Basının da ne kadar önemli olduğundan bahsetmek zorunda olduğumuzu düşünüyorum. Bence, dünyanın farklı bölgelerinden bildirilen haberlerin ve bu konuda yapılan haberler çok önemli. Benzer şekilde, basın özgürlüğü, gazeteciliğin özgürlüğünün de bu sorunlarla baş etmek konusunda büyük bir önemi var.

Waris Dirie: Büyük bir sorumlulukları var. Bazen basında gördüğümüz şeyler çok şok edici oluyor. Bir şeye yardımcı olmuyor, hatta aslında olduğundan daha olumsuz hikayeler yaratıyorlar. Bu nedenle de basının büyük bir sorumluluğu var ve bu sorumluluk konusunda ne yapacaklarını bilmek zorundalar.

Şirin Payzın: Amanda, sen de böyle düşünmüyor musun? Demek istediğim, buna katılıyor musun?

Amanda Lindhout: Evet. Ve ben basının aynı zamanda bizi neler olduğu, benim dünyanın o kısmında yapmayı başardığım işlerin neler olduğu konusunda bilgilendirmek açısından da büyük bir rolü olduğunu düşünüyorum. Ve bağış toplamak açısından da, orada iki kaynak yaratma programımız var. Aynı zamanda basının desteğini almak da hikayemi anlatmak, anlatım tarzı ve yaşadığım yer olan Kanada ve bu sorun hakkında konuşmak için çok fazla zaman geçirdiğim Birleşik Devletler gibi yerlerdeki insanları bilgilendirmek konusunda da çok yardımcı oldu.

İnsanlar şöyle diyorlar; “Ya! Orada neler olmayı bir kenara bırak Somali’nin harita üzerinde nerede olduğunu bile bilmiyorum.” Ama basının gücü kanalıyla, insanlar bu konuda bir şeyler okuyabiliyor, kendilerini eğitebiliyorlar. Ve sonra da senin ya da benimki gibi kuruluşlara yardımcı olmanın yollarını buluyorlar.

Şirin Payzın: Bence genel olarak bu her yerde aynı. Savaş hakkında istatistiksel bir şekilde haber bildiriyorsunuz. Kaç kişi ölmüş, neler oluyor, kaç tane asker var gibi. Bilirsiniz, hep siyaset, siyaset, siyaset... Aslında sanırım insanlarla ilgili sorunlara daha fazla yoğunlaşmamız gerekiyor, değil mi? İnsan hikayelerine. Bu en önemli kısım. Ve insan hikayelerinden daha fazla bahsettikçe, daha fazla farkındalık yaratıyoruz. Bu konudaki fikirleriniz nedir?

Waris Dirie: Birbirimizle daha fazla ilişki kurabiliriz. Hepimizin bir hikayesi var, insan olarak hepimizin bir hikayesi var. Ama bu hikayeyi paylaşmak, başkalarını cesaretlendirmek ve gayret etmeleri için zorlamak, bu bir değer, bu iyi bir şey.

Şirin Payzın: Dinleyicilerimize döneceğim ama bunu yapmadan önce, Kısaca bahsedildi ama kadın sünnetine maruz kalan küçük kızların sayısını tam olarak biliyor muyuz?

Waris Dirie: Birleşmiş Milletler’in şu andaki tahmini 200 milyon ama bundan daha fazla olduğuna eminim. Çünkü bundan bir kaç yıl önce, Asya’ya ait sayılar Birleşmiş Milletler’in sisteminde yer almıyordu. Tüm Asya bu sayının dışındaydı.

Şirin Payzın: Ve bunun hakkında konuşuyor muyuz? Demek istediğim, bu sayıyı hayal edebiliyor musunuz? Bu, insanların gündeminde değil. Peki, bunu nasıl bir gündem haline getirebiliriz? Birleşmiş Milletler için bunun büyük bir konu olduğunu biliyorum ama peki ya halkın geri kalanı? Bunu nasıl bir gündem haline getirebiliriz?

Senin derneğin bunun üzerinde yoğunlaşıyor, öyle değil mi? Bize biraz bundan bahsedebilir misin?

Waris Dirie: Çöl Çiçeği Vakfı, dört ülkeyi temel alıyor ve son 15 - 16 yıldır farkındalığı gerçek anlamda artırıyor. Aynı zamanda Chibuti, Sierra Leone’daki kızları da kurtarıyoruz. Şu anda bir kaç bin kız var. Şu anda dört bin oldular. Bu kızlara her ay destek oluyoruz, okula gidiyorlar. Onların okula gitmelerini garanti altına alıyoruz ve aileleri için yiyecek ve sağlık hizmetleri sağlıyoruz. Daha fazla kızı kurtaracak kadar paramız yok ama ne kadar fazla para toplayabilirsek, o kadar fazla kızı kurtarabilir, onları eğitebilir ve onları kadın sünnetinden kurtarabiliriz.

Şirin Payzın: Ve dediğin gibi anneleri de eğitebilirsiniz.

Waris Dirie: Evet, evet. Aslında bu herkes için. Ne kadar fazla öğrenirseniz, o kadar iyi.

Şirin Payzın: Amanda, o zamandan beri Somali’ye hiç geri döndün mü?

Amanda Lindhout: Somali'ye geri döndüm, evet. Tutsak edildiğim dönemin hemen sonrasındaki yıllarda yaklaşık beş kere Somali'ye gittim. Şu anda Somali'ye gitmeyeli uzun zaman oldu. Oraya yeniden gitme ihtimalim oldukça düşük. Vakfımı kurduğum ilk yıllarda oraya gitmemin ve ortaklıklar inşa etmemin önemli olduğunu hissediyordum. Ve şimdi, bunun iyi olmam ve iyileşmem için iyi olmayacağını görebiliyorum. Biliyorsunuz, bu iyileşme devamlı olarak gelişen bir yolculuk, bir kaç yıl önce benim için iyi olan ve yapabildiğim şeyler değişti. Bu, şu anda yapmaya ihtiyacım olan bir şey değil. Kendimi bu tür bir tehlikeye atmam. Bu benim için sağlıklı olmaz.

Bu nedenle de şimdi vakıflarla, o bölgede bulunan, Somali merkezli kuruluşlarla ortaklık içinde çalışıyoruz. İlk yıllarda vakıf ile yaptığımız işler, programlar yaratmak ve bunları uygulamaya almaktan pek fazlası değildi. Şimdi de ortaklarımız tarafından işletilen mevcut programları destekliyoruz. Sadece benim orada olmam gerekmiyor.

Şirin Payzın: Ama temel olarak orada çocuklarla ilgileniyorsunuz, değil mi? Onların eğitimiyle.

Amanda Lindhout: Evet, esas etki alanımız eğitim üzerine ama özellikle kadınların eğitime odaklanıyoruz. 2011 yılında, Somali'de bir açlık vardı, açlıkla savaş çalışmaları için de pek çok bağış topladık. Ama evet, o açlık sona erdiğinde, açlıkla savaş programlarımızı sonlandırdık ve artık özellikle eğitime odaklanıyoruz.

Şirin Payzın: Şunun da önemli olduğunu düşünüyor musunuz? Demek istediğim, tüm bu programlar, filantropi ve tüm bu vakıflar kadınlara yardım etmek ve kadınları eğitmek üzere tasarlanıyor. Peki, ya erkekler? Özellikle kadın sorunları hakkında ya da insan hakları, temel insan hakları hakkında erkeklere yönelik eğitim de önemli. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Waris Dirie: Onların eğitim için özel bir programa ihtiyaçları var. Üzgünüm beyler. Söz konusu kadınlar olduğunda özel bir eğitim. Kadınlara nasıl davranılır? Kadın nedir? Gerçekten özel bir eğitime ihtiyacınız var.

Şirin Payzın: Aslında, Türkiye'de kadınlara karşı şiddet konusunda çok büyük bir sorunumuz var.

Waris Dirie: Bunu duydum ve bu çok üzücü. Sizler, erkekler, siz beyler... Sorununuz ne? Sorun ne? Neler oluyor? Ne yapıyorsunuz? Anneniz nerede? Sizin anneniz yok mu? Annenizi döver misiniz? Kız kardeşinizi döver misiniz? Kızınızı?

Bunu durdurun. Bu, gerçekten korkunç bir şey. Bu şekilde sevginize karşılık alamazsınız. Çok fazla acı ve eziyet yaratıyorsunuz ve ne için? Elinizdekilerle ve yanınızda olanla hayatın tadını çıkarın. Ve sadece sevin. Yapacağınız tek şey bu, sevmek. Hayatınızı sevin. Sahip olduklarınızı sevin. Herkesi sevin.

Şirin Payzın: Bravo. Az önce Türkiye'den bahsettim ama elbette ki bu sadece Türkiye için geçerli değil, pek çok ülke bu sorun yüzünden sıkıntı yaşıyor. Her zaman bu sorunla baş etmenin bir yolunun kadınların güçlendirilmesi olduğunu söylüyoruz. Ama bunun bir diğer yolu da erkekleri eğitmek ve bu sadece bir kadın sorunu değil, bu erkeklerin de sorunu. İşte bu yüzden bunu doğru bir şekilde isimlendirmeliyiz, size sormamın nedeni de buydu.

Şimdi dinleyicilerimize dönmek ve onlardan soru almak istiyorum. Lütfen isminizi belirtin. Türkçe de sorabilirsiniz. Simultane tercümanımız var.

Münevver Uğurlu: Samsun İş Kadınları Yönetim Kurulu Başkanım. Aynı zamanda Samsun Canik Belediyesi Kadın Meclisi Yönetim Kurulu Başkanım. Ekip arkadaşlarımla birlikte geldik. Bizi buraya davet eden Güler Hanım'a ve Sabancı ailesine çok teşekkür ediyoruz bugün bu programı hazırladıkları için.

İstihdam tabii ki bizim konumuz ama aynı zamanda şiddete maruz kalmış kızlarımızla da çalışıyoruz, kırsalda olsun ve de ilçede, bölgemizde. Sevgili Waris ve Amanda'ya sormak istiyorum. Şiddete maruz kalmış kızlara istihdam eğitimi veriyoruz ama sürdürülebilirliğini sağlamakta çok zorlanıyoruz. Çünkü gönülleri kırgın. Bu kırgınlıklarını kenara koyup, yollarına devam etmeleri için mücadele vermek istiyoruz biz. Mentorluk yapmak istiyoruz üniversitemizde, uzmanlarımızla ve İl Koordinasyon Kurulu ile çalışıyoruz. Acaba bizimle olmuş olsalardı orada, ne söylerlerdi eğitimimizde bu çocuklara? Teşekkür ediyorum.

Amanda Lindhout: Sorunuz için teşekkür ederim ve bugün buraya hepiniz hoş geldiniz. Burada, Türkiye'de harika bir iş yapıyorsunuz gibi görünüyor, bu konuda sizi tebrik ediyorum. Bu soruya ancak şiddet gördükten sonra ayakta kalan biri olarak cevap verebilirim. Ve kalpleri kırık olan o kızlar için size şunu söyleyebilirim ki, iyileşmek mümkün. Çünkü şiddet gören biri olarak bunca yıldır iyileşme deneyimini yaşıyorum. Bu nedenle de bunun mümkün olduğunu biliyorum çünkü bunu ben de yaşıyorum.

Ancak bu, kendilerine vermeleri gereken bir söz. Çünkü iyileşmeyi kendi içlerinde bulacaklar. Terapistler ve etraflarındaki insanlarla harika bir destek sağlıyorsunuz gibi görünüyor. Böylece şiddet yüzünden zayıfladıkları yerden çıkıp, kendilerine yeniden güvendiklerini hissedecekleri bir yere gelmeleri konusunda onlara yardımcı olabilirsiniz.

Ben de topluluklardan çok fazla ilham alıyorum. Şiddetten sonra ayakta kalanlardan oluşan, aynı şeyleri yaşayan kadınlardan oluşan topluluklardan. Ve belki de bu, bu kadınların da iyileşebilecekleri bir yer olabilir. Destek verici şekillerde birbirinizle bağlantı kurmakla, gerçekten derin, iyileştirici konuşmalarla, terapistlerle yapacakları, anlatılması zor olan hikayeleri anlatabilecekleri, rahatlayıcı konuşmalarla.

Ben, hikayemi anlatarak, başıma gelenlerin hikayesini ifade ederek çok iyileştim. Ve tabii ki bu herkes için bunun gibi bir sahnede olmak zorunda değil. Ama başka bir insanla ya da ayakta kalan başkalarından oluşan küçük bir grupla bile, bu tür bir topluluk içinde çok fazla destek ve kaynak bulunabilir. Konuşun. Bununla baş etmenin bir yolu budur.

Waris Dirie: Evet kesinlikle söylenmesi gereken kelime bu; "konuşmak". Burada oturmuş, tavsiye veriyor olmak, sizin istediğiniz gibi bir tavsiye veriyor olmak inanılmaz. Çünkü bir zamanlar ben de o küçük kızlardan biriydim. Hiç kimsem yoktu, bana tavsiye verecek, hatta konuşabileceğim hiç kimse yoktu. Paylaşabileceğim hiç kimse yoktu.

İlk olarak, Somalili bir çocuk olarak, bir kız çocuğu olarak, kadın sünneti hakkında konuşamazsınız. Aile içindeki şiddet hakkında konuşamazsınız. Evdeki şiddet hakkında konuşamazsınız. Konuşacağınız kimse yoktur. Konuşamazsınız, bunu yapamazsınız. Konuşacağınız kimse yoktur. Bu nedenle de, gerçek anlamda kendi yolunuzu bulmak zorunda kalırsınız. Benim yaptığım da buydu.

Ama bu genç kızlar o durumda değiller. Onlar size sahip. Keşke o zamanlar ben de böyle birilerine sahip olsaydım. Ama onların gidecek yerleri, sahip oldukları sizin gibi insanlar var. Ben hiç eğitim almadım, yine eğitime dönüyoruz, ABC'yi bile anlamıyordum. Ayrıca, bugünkü teknolojiye de

sahip değildim, biliyorsunuz, şimdi ihtiyacınız olan, bilmek istediğiniz her şeyi buluyorsunuz. Yani, öğrenilecek çok fazla şey var.

Artık ihtiyacınız olan tek kişi kendinizsiniz, geriye kalan tek kişi kendinizsiniz. Ayağa kalkın ve hayatta istediğiniz hayalin peşinden gidin. Ve buna odaklanın. İyi olduğunuza odaklanın, iyisiniz, iyi olacaksınız. Bu konuda bana inanın, iyi olacaksınız. Tüm bunların üstesinden geldiniz, bir gün geriye bakacak ve “Tanrım, bunu nasıl yaptım? Bunu nasıl yaptım?” diyeceksiniz. Bunu yapacaksınız çünkü bu hepimizin içinde var. Yani, bu güzel kızlar iyi olacaklar.

Şirin Payzın: Umarım. Başka soru alabilir miyim? Beyefendiden. Erkeklerle şans verelim. Buyurunuz.

Reşat Egeli: Ben biraz spesifik bir soru soracağım. Adım Reşat Egeli. İngilizce, Fransızca, İtalyanca, İspanyolca ve Japonca dillerinden profesyonel turist rehberliği yapıyorum. Biraz önce filmde gördüğümüz konu, bir kadın sünneti. Bu, hangi ülkelerde uygulanıyor? Bir de bundan başka İngilizce “infibulation” dediğimiz, başka bir operasyon var. Bu operasyon da hangi ülkelerde uygulanıyor?

Waris Dirie: 97 ülkede uygulanıyor. Ve Asya’nın geri kalanında, neredeyse Asya’nın yarısında, Müslümanların olduğu bölgelerde, tüm Müslümanların olduğu yerlerde.

-Evet, üç çeşidi var... ve bunlardan en kötüsü infibulasyon, her şeyi temizliyorlar ve vajinayı diyorlar.

Pek çok insan bunun eski bir gelenek olduğuna ve artık uygulanmadığına inanıyor. Hayır, hayır, hayır! Hala pek çok yerde yapılıyor. Bu, bugün uygulanan bir şey.

Saruhan Singen: İyi günler. İsmim Saruhan Singen. İstanbulda’ki Down Café’nin kurucusuyum aynı zamanda. Tabi, bu kadar bu yaşadıkları karmaşa içinde belki gözlem yapamamış olabilirler ama insan sevgisinin bir de bizim yönümüzdeki olanı var. Biliyorsunuz, zihinsel engellilerin sevgileri çok büyük aslında. Böyle bir fırsat hiç yakalamışlar mı? Bu hayatları içinde, böyle bir şeyle karşılaşmışlar mı? Zihinsel engellilerle böyle bir çalışma fırsatı bulmuşlar mı acaba?

Amanda Lindhout: Dünyanın çeşitli yerlerinde farklı zihin sağlığı gruplarına oldukça fazla konuşma yapıyorum. Ben de, başıma gelen her şeyin ardından, post travmatik stres bozukluğu yaşıyorum. Ve post travmatik stres bozukluğunun ardından kendi zihnimde ve bedenimde neler olduğunu anlamak gerçekten oldukça uzun bir yolculuktu. Bu nedenle de farklı zihinsel sağlık sorunları olan insanlar karşı oldukça fazla merhamet ve hayranlık duyuyorum.

Waris Dirie: İnsanlar “sen sadece kadın sünneti için savaşıyorsun” diye sorduklarında üzülüyorum. Hayır, ben tüm insanlık için savaşıyorum. Ve tüm adaletsizliğe karşı savaşıyorum.

Şirin Payzın: Sanırım buradaki soru sadece tüm kadınlar değil, özellikle de engelli kadınlar ile ilgiliydi. Şiddet ve tecavüz onlar için de çok büyük bir tehdit.

Waris Dirie: Tabii ki, öyle olduğuna eminim. Bu konuda konuşacak yetiye sahip değiller. Onları başka insanlardan ayrı tutulmamalı. Toplum söz konusu olduğunda, hepimiz dahil edilmeliyiz. Ve gerçekten bu konuda konuşacak, onlar adına konuşacak ve onların haklarını savunacak insanlar olmalı. Her neye ihtiyaçları varsa, bu konuda büyük destek görmeliler. Çünkü onlar sadece kadın değiller, aynı zamanda engelliler ve neler yaşadıklarını bilmiyoruz. Hiç kimse onlar adına ya da

onlarla konuşmuyor. Yani, belki ben de bu konuya dahil olmalıyım. Çünkü dediğim gibi, herhangi bir sorun, benim sorunumdur. Bunun peşinden giderim.

Şirin Payzın: Bir soru, belki kendi deneyimini de dahil edebilirsin ama bu aynı zamanda devam niteliğinde bir soru da olabilir. Peki, ya ebeveynlerin psikolojileri? Demek istediğim, şiddete ya da seninki gibi deneyimlere göğüs gerenler sadece bu küçük kızlar, hatta genç erkek çocuklar ya da kadınlar olmuyor. Örneğin, annen ne durumda? Annen hakkında bir şey sormak istemiyorum ama o nasıl davrandı ve onun bu konudaki yolculuğu nasıldı? Ve bu konuda ne yapılabilir? Çünkü bu sadece bir insanın yaşadığı bir deneyim değil, aynı zamanda çevrenizin ve ailelerin de yaşadığı bir deneyim.

Amanda Lindhout: Bence şiddet olduğunda, tüm aileye dokunmuş oluyor. Bu nedenle de evet, ben tutsak alındığımda, bu ailemi de gerçek anlamda etkiledi çünkü ödeme yaparak gerçek anlamda hayatımı kurtarmak zorunda kaldıkları bir konuma konulmuşlardı. Ancak bunun ardından iyileşme süreci gerçekten zor oldu.

Eve gittim ve yaşadığım istismar hakkında ailemle konuştum. Ve evet, bu annem için çok zordu. O da her gün içinde bağışlama gücü bulmak için uğraşiyor. Ama kendisine zarar veren birini affetmenin, çocuğuna zarar veren birini affetmekten çok daha kolay olacağını söylüyor. Yani, o da kesinlikle kendi iyileşme yolculuğunu yapıyor, ki bu onun için çok zorlu bir süreç.

Şirin Payzın: Belki bu da, tüm bu projelerin üzerinde durmaları gereken bir konudur. Başka soru alabilir miyim?

Meral Tamer: Ben Meral Tamer. Gazeteciyim. Bu iki yürekli aktivist kadını büyük hayranlıkla dinledim. Çok teşekkür ederiz. Benim sorum Waris'e. Türkiye'de de kadın sünneti olduğunu söyledi. Ama herhangi bir Birleşmiş Milletler verisine dayanarak mı söyledi, biraz daha bunu açabilirse, biz de belki ilgileniriz. Ben böyle bir tespit bilmiyorum yani, biz Türkiye'de kadın sünneti olduğunu bilmiyoruz. Eğer varsa, vahim bir şey. Ve üzerine de gidebiliriz belki.

Waris Dirie: Türkiye'de tam olarak kaç kızın sünnet edildiğini bilmiyorum. Ama bunun Türkiye kökenli gruplardan değil, Türkiye'ye dışarıdan gelen topluluklar tarafından getirildiğini biliyoruz. Bu nedenle de bunu Türkiye'de de uyguluyorlar. Ama kesin tahmini sayıyı bilmiyorum. Bende bu bilgi yok. Ama bu araştırmamız, bulmamız ve gerçek anlamda peşine düşmemiz gereken bir şey. Bunun burada olması kabul edilemez bir şey.

Şirin Payzın: Bu, yaygın olarak Müslüman toplumlarda ya da Afrika'da veya dünyanın o bölgesinde uygulanan bir uygulama mı? Çoğunlukla Müslümanlarda mı?

Waris Dirie: Evet, evet. Bunu Arabistan'da da yapıyorlar.

Şirin Payzın: Yani, çoğunlukla Müslüman milletler arasında yer alıyor. Aslında belki de doğrudan din ile ilişkili değildir, sen ilişkili olduğunu düşünüyor musun?

Waris Dirie: Bunu kullanmalarının nedeni bu. Tabii ki bunun din ile hiçbir ilgisi olmadığını biliyoruz. Belki bu da eğitimin bir parçası olmalı. Bunun din ile hiçbir ilgisi yok. İnsanlar anlamadan, din çok fazla kullanılıyor. Bu kitap, insanlar gerçekten içinde ne olduğunu bilmiyorlar. Aynı zamanda bir kısmına ya da içinde olduğunu düşündükleri şeye inanıyorlar. Örneğin yine, benim annem Kur'an okuyamıyor. Babam Kur'an okuyamıyor. Beş vakit namaz kıyıyorlar ama hala

bu kitabın içinde olduğuna inandıkları için kadınlara ve insanlığa karşı yapılan bu korkunç işkenceyi sürdürüyorlar, bilmiyorum.

Yani bu bir manipülasyon, bunun manipülasyon ile çok ilgisi var, bunu söylüyorum. Ama aynı zamanda bu dini, ne anlama geldiğini anlamamakla da çok ilgisi var. Neyin gerçek olup neyin gerçek olmadığını anlamakla. Ne kabul edilebilir? Ne mantıklıdır? Bunu bilmiyorlar. Bu nedenle insanları bu konuda da gerçekten eğitmek zorundayız.

Şükran Çelebi: Merhaba. Benim ismim Şükran Çelebi. Sağlık ve Eğitim Vakfı Mütevelli Heyeti üyesiyim. Sorumu Waris Dirie'ye sormak istiyorum. Çocukluğunuz sırasındaki ve bugünkü kadın sünneti tahminlerini bilip bilmediğinizi öğrenmek istiyorum.

Waris Dirie: Tüm bunları yaşadktan sonra, şu anda keşke hepsini bilseydim. Hala bunun iki yüz milyon olduğuna inanmıyorum. Buna gerçekten inanmıyorum çünkü kim dünyada bunun uygulandığı her yeri geziyor? Bunu kim sayıyor? Hiç kimse. İlk olarak bunu gizli tutuyorlar. Söylendiğinden daha fazla. Bunu ben de bilmek isterdim. Eğer sayıyı öğrenirseniz, birlikte çalışalım.

Şükran Çelebi: Peki, tüm bu eğitimlerin, kampanyaların ardından belirgin bir düşüş var mı? Bunu öğrenmek isterim.

Waris Dirie: Olduğuna inanmıyorum. Nasıl olabilir ki, çünkü sayı giderek artıyor. Yani, kanunlar var. Eğer bu kanunlara uymazsanız, kanunun ne faydası olur? Kanunlar mevcut. Şu anda belki de dünyada kadın sünnetine karşı kanun bulunmayan üç ülke var. Somali bunlardan biri. Ama insanlar bunu uyguluyor, bunu yapıyorlar.

Şükran Çelebi: İkinizi de bu değerli adanmışlığınız için tebrik etmek istiyorum. Teşekkür ederim.

Şirin Payzın: Teşekkür ederiz. Buyurun arkadaki hanımefendi.

Soru: Merhabalar. Ben de iki erkek çocuk annesiyim ve Türkiye'de kadın sünneti belki yok ama bilmiyoruz ama erkek sünneti var ve çok küçük yaşlarda yapılıyor. Ve ben bir psikologum aynı zamanda. Kendi çocuklarıma, onların vücuduna, onların izni olmadan müdahale etmek bölümünde çok ciddi sorunlar yaşadım. Ve bu, bu ülkede hiç konuşulmayan bir şey. O dönemde hem psikolog arkadaşlarım, hem doktor arkadaşlarımla konuştuğumda, niye bu kadar büyütüyorsun, bunda hiçbir sorun yok falan dediler. Büyük oğluma beş yaşındayken, yaptırıldı. O kadar açıklamamıza falan rağmen, bence yine de bir travmaydı. Babası bunun çok normal olduğunu düşünüyordu. Ben bir kadını benim başıma gelmedi ama benim başıma gelse ne hissederim diyerek çok kötü hissediyordum.

Küçük oğluma ise büyüünce kendisi karar versin diyerek biraz uzattıkça uzattım. Ama 10 yaşına geldiğinde, hatta 8-9 yaşından sonra, arkadaşlarımla arasında ya görürlerse, ben utanırsam demeye başladı. Yani o kadar büyük bir grup baskısı var ki burada. Bizim ülkemizde 20 yıl öncesine kadar anestezi diye bir şey de yoktu. Bildiğiniz acı çekerek yaşıyorlardı bunu bence. Tamam, törenler eşliğinde, düğünler eşliğinde, onlara paralar verilerek falan yapılıyor.

Ve ilginçtir ki, ben bununla ilgili psikolojide bir araştırma da göremiyorum. Çok fazla araştırılacak konu var ama bu bile ilginç bir şey. Belli konular, hiçbir şekilde girilmez oluyor. Ne kadar bilimsel olduğumuzu düşünürsek bile, bazı şeyler var ki girmiyoruz.

Waris Dirie: Bu soruyu çok kez duydum. Çünkü bunlar birbirlerine çok yakın, çünkü sünnet sünnettir. Bu konuda, kadın sünneti hakkında hissettiğim şeylerin kesinlikle aynısını hissediyorum. Çünkü bunun da nedenini anlamıyorum. Bunun nedeni ne? Peki, bazı insanlar bunun temizlik olduğunu söylüyorlar. Ama ben pis değilim, duş alıyorum, temizim. Sorun ne? Üzgünüm, anlamıyorum.

Amanda Lindhout: Bence bu cevabı zor bir soru. Demek istediğim, travma, yaşadığımız fiziksel travmalar, hayatımızın geri kalanı boyunca bizim üzerimizde iz bırakıyor. Bu kesinlikle yetişkin olduklarındaki eylemlerine yansıtılabilir. Bu kesinlikle şiddet de olabilir.

Waris Dirie: Erkek çocukların düğünleri olduğunu söylediğinizi hatırlıyorum. Bana böyle bir şey yapmadılar. Bunu kendi başıma yaşadım. Bu iğrenç ve korkunç bir şey.

Rana Kotan: Ben Rana, Sabancı Vakfı için çalışıyorum. Benim sorun filantropi çabaları ile ilgili olacak. Bu sosyal sorunların üzerine eğilmek için kurduğunuz vakıflardan bahsettiniz. Ama tek başına bu sorunların üzerine eğilmek oldukça zor. Bu nedenle de benim sorum şu; sizinle aynı alanda çalışan başka vakıflarla işbirliği yapıyor musunuz?

Amanda Lindhout: Evet, Somali'de güvenlik konusunda bazı endişelerimiz olduğu için, her zaman ülkede birlikte çalışabileceğimiz ortaklar bulduğumuzu söyleyebilirim. O bölgede faaliyet gösteren başka gruplarla işbirliği içinde çalışmak her zaman daha iyi oluyor. Onlar kesinlikle o bölgeyi, dışarıdan gelen ve ne yapacaklarını bildiğini düşünen çok daha iyi biliyorlar. Biz de onlarla, gerçekten harika bazı Somalili aktivistlerle birlikte çalışıyoruz. Orada, Somali'deki ilk kadın jinekoloğu olan Dr. Hawa Abdi ile birlikte çalışıyoruz. Onun vakfı ile ortaklık içinde çalışıyoruz. Orada onunla birlikte çok fazla çalışma gerçekleştirdik.

Waris Dirie: Hayır. Ben tek kadınlık bir gösteri yapıyorum.

Serpin Alparlan: Serpin Alparlan ben. Gazeteciyim. İki melek görüyorum burada. Kendilerini özverilerinden dolayı da takdir ediyorum. Ama bir konu var ki şu anda yanan bir alev. Ezidiler. Ezidiler ile ilgili bir planlama yaptınız mı? Bu konuyu biliyor musunuz? Ezidiler hakkında, dünyada 500.000 Ezidi var ve şu anda belki 50.000 kaldı. Belki yok oldular. Bu konuda fikriniz var mı ve onlar için bir şey yapmayı düşündünüz mü? Suriye'de yaşayan küçük bir kabile. Müslüman olmadıkları için IŞİD tarafından cezalandırılan bir kabile bu. Bunlar için bir farkındalık yapabilir misiniz?

Şirin Payzın: Suriye savaşı yüzünden Türkiye'ye gelen çok fazla Ezidi mülteci var.

Amanda Lindhout: Evet, bu konuda yorum yapacağım. Haberlerde özellikle kadınlara uygulanan korkunç şiddeti ve binlerce kadının cinsel köle olarak esir tutulduğunu takip ediyorum. Aslında bu üzerinde oldukça fazla düşündüğüm bir konu. Bu konu hakkında farkındalık yaratmak ve bu kadınları desteklemek için herhangi bir şey yaptım mı? Gerçeği söylemek gerekirse yapmadım. Ama bunu yapmak isterim. Bu konu, bugünlerde zihnim oldukça meşgul eden bir konu. Eğer bu kadınlar ile çalışan bir kuruluşa bir şekilde destek vermek için elime bir fırsat geçerse, bunu kesinlikle isterim.

Waris Dirie: Ben kendi sorunumun peşindeyim. Bunu duymadım.

Şirin Payzın: Biliyorsunuz, aslında Suriye savaşının ardından, dünyanın bu bölgesinde çok büyük bir insani kriz yaşanıyor. Demek istediğim bunun gibi bir trajedi Afrika'da ya da şimdi Orta

Doğu'da da yaşıyor. Hanımefendi, Suriye'de yaşayan bu Hıristiyan gruplardan birinden bahsediyordu. Bu insanlar artık komşu ülkelerde mülteci olarak bulunuyorlar. Diğer mülteciler gibi onların durumu da oldukça kritik. Bu nedenle de dinleyicimiz bunu eklemek, bu konudan bahsetmek istedi. Belki bu sorun üzerinde de çalışabilirsiniz.

Waris Dirie: Hayır. Benim yola devam etmem gerek çünkü bu konuda hiçbir şey söyleyemem. Çünkü bu konuda hiçbir şey bilmiyorum, üzgünüm.

Meltem Kurtsan: Ben bir paylaşımda bulunmak istiyorum. Meltem Kurtsan. KAGİDER Kadın Girişimciler Derneği Kurucu Başkanım. Bir kere öncelikle iki cesur kadını kutluyorum. Waris'in sauna deneyiminden yola çıkarak bir anımı paylaşmak istiyorum.

Sene 2000. Birleşmiş Milletler, binasında, büyük salonunda Dünyanın Kadın Girişimcileri, geri kalmış, kalkınmakta olan ülkelerin kadın girişimcileri olarak Birleşmiş Milletler İsviçre Cenevre'ye davetliyiz. Salonun iki kapısı var. Birinden çıkınca bir tuvalet, diğerinden çıkınca bir tuvalet var. Birisinden çıktığınızda, herhalde biri kadın biri erkek tuvaletidir diye düşünüyorsunuz. Ama bakıyorsunuz ki, ikisi de erkek tuvaleti. Kadınların tuvaleti ise ta koridorun sonunda küçücük bir tuvalet. Yani, ayrımcılık varsa, Birleşmiş Milletlerde dahi varsa bugün, bunun üzerinde durmak gerekir diye düşünüyorum. Ne diyorsunuz?

Waris Dirie: Bundan hoşlandım. Evet, görüyor musunuz? Ayrımcılık. Eğer bunu yapıyorsanız, en azından akıllıca bir şekilde yapın. O adama sordum, "Sauna neden çalışmıyor?" O da, "Saunada kimse yok," dedi. Her gün hayatı kovalamamız, hayatı yaşamamız, onu ya da bunu yapmamız gerekiyor Ve bir de gelip tuvalet ve sauna ile mi uğraşmak zorunda kalacağız?

Şeref ve saygıyla, hep birlikte hayatımıza devam edelim. Biz birlikteyiz, bu yüzden de birlikte ilerleyelim. Birlikte yaşıyoruz. Birbirimizle bağlantılıyız, anne, oğul, kız ya da koca. Hep birlikteyiz. Beni, kendi olduğunu sandığım şeyden daha eksik bir hale getiremezsin. Aynı şekilde yaratıldık, Tanrı bizi aynı şekilde yarattı. Kendini sen yaratmadın.

Şirin Payzın: Semineri toparlamam gerekiyor ama çok kısa bir şekilde belki bizim için Birleşmiş Milletler'de kadın sünnetinin resmi durumunun ne olduğundan bahsetmek istersin? Herhangi bir yasa var mı?

Waris Dirie: Size konunun merkezinden bahsedeyim. Artık Birleşmiş Milletler ile çalışmıyorum. 10 yıldan fazla bir süredir Birleşmiş Milletlerle çalışmıyorum, hiçbir fikrim yok. Bilmiyorum. Söz konusu kadın sünneti olduğunda, buna gerçekten inanan insanlar dışında hiç kimse pek bir şey yapmıyor.

Şirin Payzın: Bu resmi olarak yasak ya da resmi olarak illegal değil mi?

Waris Dirie: Hayır. Hayır yapılacak çok fazla şey var. Bizim sadece... bizim gerçek anlamda ciddi kanunlara ihtiyacımız var. Böylece eğer bunu yapmaya devam ederseniz, cezalandırılmanız gerekiyor. Ve bu sadece kadın sünneti ile ilgili değil... Bu yanlış.

Şirin Payzın: Amanda. Semineri sonlandırırken, son olarak neler söylemek istersin?

Amanda Lindhout: Pekala, o zaman sanırım bu fırsatı; burada olmanın ne kadar büyük bir zevk olduğundan bir kere daha bahsetmek için kullanacağım. Ve bu benim, hikayemi anlatmak kanalıyla kendimi yeniden iyileştirmem için bir fırsat oldu. Bu nedenle de, bugün harika bir şekilde destek

veren ve dikkatli izleyicilerin hepsinin oynadığı rol için minnettarım. Burada bulunmak benim için gerçekten bir zevkti. Çok teşekkür ederim.

Waris Dirie: Ben de bir şey söylemek istiyorum. İlk olarak çok uzun yıllardır buraya gelip, burada yaşamak istediğimi söylemek istiyorum. Artık o kadar emin değilim. Hayır, hayır, sizi seviyorum. Ama bir şeylerin değişmesi gerekiyor. Türkiye'nin dünyada ilerlemesi için bir şeylerin değişmesi gerekiyor. Büyük bir sevgi ve saygıyla.

İkinci olarak, hiçbir şey yapamayacağını düşünen, genç hanımlara ya da kadınlara bir şey söylemek istiyorum. Ya da bunu nasıl yapacağınızı bilmiyorsanız ya da bunu nasıl yaparım dediğiniz bir noktadaysanız. İçinizdeki gücü bulun, bu güce sahipsiniz ve bunu yapabilirsiniz. Ağzınızı kapatmayın ve hayatınızdaki herhangi bir istismarı, adaletsizliği ya da insafsızlığı kabul etmeyin.

Hayatınızda daha iyisini yapabilirsiniz. Hayatınızdaki sevginin, hayallerinizin ve mutluluğun peşinden gidin. Bunu yapabilirsiniz. Hayatınızı yaşayın.

Şirin Payzın: Bravo. Ben de huzurlarınızda her iki konuğumuza da Sabancı Vakfı olarak çok teşekkür etmek istiyorum. Çalışmalarınız ve aynı zamanda bugün bizimle paylaştığımız deneyimleriniz için size çok teşekkür etmek istiyorum. Bize katıldığınız için çok teşekkürler ve sizi dinlemek bizim için gerçekten değerli, benzersiz bir deneyimdi. Çok teşekkür ediyorum hakikaten.

Durup bazen düşünmemiz gerekiyor; kadın şiddetini çok farklı boyutlarıyla konuşuyoruz ama bugün yurtdışından iki konuğumuzla konuşmak fırsatını bulduk. İkisi de çok bambaşka yerlerden gelip, bambaşka geçmişlerden gelip, bir noktada kesişen ve o noktada susmayı, susmamak gerektiğiniz bizlere gösteren iki isim. Dinlemek hem insanın bir taraftan tüylerini ürpertiyor ama diğer taraftan da eminim hepinize aynı gücü vermiştir. Daha fazla konuşmamız, daha fazla paylaşmamız gerekiyor.

Bir kez daha çok teşekkür ediyorum geldiğiniz için, bizlerle birlikte olduğunuz için bu sabah. Sayın Güler Sabancı'yı buraya davet etmek istiyorum. Bir aile fotoğrafı çektirelim birlikte.

Umarız, bu çalışmalar sonucunda biraz olsun kadına yönelik şiddeti, çocuklarımıza yönelik şiddeti engelleyebiliriz.